

ikke være enig i alting; det kan være sundt at blive provokeret. Jeg fandt bogens teoretiske diskussioner, analyser og empiriske beskrivelse engagerende og spændende. Den må være et must for regionale specialister og kan anbefales som moderne, aktuel monografi.

John Liep
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

KAREN BRUHNS OLSEN: *Ancient South America*. Cambridge World Archaeology. Cambridge, New York & Melbourne: Cambridge University Press 1994. 424 sider, illustreret. ISBN 0-521-25920-7 hardback, pris £45.00. ISBN 0-521-27761-2 paperback, pris £17.95.

De seneste år har set en forøget mængde af udgivelser om latinamerikansk historie og arkæologi. Denne bog af Karen Bruhns Olsen, professor i antropologi ved San Francisco State University er den sidste generelle up to date-bog om sydamerikansk arkæologi, der i høj grad vil afløse Gordon Willeys *An Introduction to American Archaeology - South America* fra 1971. Karen Bruhns Olsen særlige forudsætninger for at skrive et sådant oversigtstgts værk skyldes hendes egne arkæologiske projekter i Colombia og Ecuador ud over andre i Centralamerika og hendes stærke tilknytning til Institute of Andean Studies, Berkeley, der udgør et vidtforgrent netværk for alle andinister.

Ancient South America er et godt oversigtsværk, der i et lettilgængeligt sprog gør rede for kulturudviklingen især i Andesregionen. At vægten uvægerligt kommer til at ligge på denne geografiske region skyldes ikke mindst, at de fleste arkæologiske projekter er blevet udført her, og at man herfra har de bedste data og dateringer. Karen Bruhns Olsen gør i en udmærket indledning rede for sine tanker bag bogen og fremhæver arbejdshypotesen bag den, at de kulturelle frembringelser på det sydamerikanske kontinent (naturligvis) havde udviklet civilisationer i den betydning, at der var komplekse samfund med højtudviklede sociale og politiske organisationer, institutionaliserede religioner, internationale kunststilarter og en udviklet teknologi, og at de på mange måder var forskellige fra den gamle verdens kulturudvikling. I de sidste ka-

pitler kommer hun ind på, hvordan forskellige diffusionistiske teorier har været fremsat siden mødet med den ny verden i Europa, og at disse har haft vanskeligt ved at erkende, at der var tale om en selvstændig kulturudvikling på den anden side af Atlanten. Samme tendens til at postulere forbindelser med den gamle verden genfindes beklageligvis stadig i nutidige populære udgivelser. Spørgsmalet om transpacificke kontakter besvares med, at der kan have været enkelte sporadiske kontakter, men at de ikke fik nogen reel betydning for de regionale kulturudviklinger.

Bogen er en kulturhistorisk gennemgang ud fra geografiske regioner og kronologisk opstilling. Det er selvsagt en bedrift at få det til hænge så godt sammen, da et helt kontinents kulturudvikling sker stykvis i forskellig temp. Karen Bruhns Olsen fremhæver på forbilledlig vis de forskelliges forskeres tolkninger af deres materiale og tager samtidig stilling til dem.

Bogen er inddelt i kapitler med kronologiske perioder og tværfaglige emner som giver en god og varieret gennemgang. Megen litteratur om Ecuadors, Colombias og Brasiliens forhistorie findes kun i specialiserede udgivelser på spansk eller portugisisk, der næsten er umulige at opdrive for den almindeligt interesserede, mens Perus forhistorie er langt mere kendt fra engelsksprogede publikationer. Det er denne bogs fortjeneste, at den netop forsøger at belyse de andre sydamerikanske regioner og sætte dem i en større kulturhistorisk sammenhæng.

Den umenneskelige europæiske behandling af efterkommerne af disse kulturer og deres hårde skæbne står i skarp kontrast til den måde, den oprindelige Sydamerikanske befolkning har beriget den øvrige del af verden på, med for os essentielle afgrøder som majs, kartoffel, tomat o.a. Karen Bruhns Olsen giver i sidste kapitel en nedslående status over, at der stadig mens bogen skrives - (og i dag) ikke levnes ordentlige muligheder for bevarelsen af de sydamerikanske indfødte indianske befolkningers kultur og identitet. De presses fra alle sider, både politisk og økonomisk fra både højre- og venstreorienterede politiske partier og religiøst fra både katolsk og protestantisk side.

Bogen er særdelse anbefalelsesværdig og derudover er illustrationsmaterialet velvalgt og belyses yderligere i teksten. Et ekstra plus er fortegningerne bag i bogen over alle de

planter og afgrøder, som vi i vor verden udnytter i dag samt en ordliste over tekniske og specielle udtryk benyttet inden for sydamerikansk arkæologi.

Inge Schjellerup
Nationalmuseet
København

RENNE PENNINGTON & HENRY HARPEDING: *The Structure of an African Pastoral Community: Demography, History, and Ecology of the Ngamiland Herero. Research Monographs in Human Population Biology 11.* Oxford Clarendon Press 1993. 284 sider. ISBN 0-19-852286-X hardback, pris £45.00.

At sammenflette et folks demografi, historie og økologi en vanskelig opgave, og forfatterne til nærværende bog må roses for at have givet sig i kast med en sådan opgave. Især bogens førstedel udmærker sig ved at sætte undersøgelsens problem i sammenhæng, og derved undgår den, eller mindsker den omfanget af at skulle generalisere (eller foretage sig tomrumsslutninger). Den eftersporer disse befolkninger og opstiller (eller snarere diskuterer) en metodologi. Dog er jeg forbeholden over for den biologiske tilgang til de behandlede folks historie. For her har vi en tendens til at blive bragt ud på genflow'ets og den genetiske spatierings grumsede vande. At opstille en analogi mellem genetisk afstand og byer på et trafik kort synes at overstrække grænserne for strukturationen som det teoretiske grundlag for populationers differentiering. I introduktionskapitlet møder man som læser et forsøg på at udforme en distinkt differentieringsform for etniske grupper. Denne tilgang løber den risiko at den blot afspejler akkulturations-, migrations- og indgiftningsfølger som kan gøre en sådan distinktion for fintmærkende.

Indledningen til det andet kapitel er vægtigt. Den bør enhver der udforsker eller analyserer sociale fænomener lægge mærke til, det være sig fra antropologiske, demografiske eller sociologiske synsvinkler. Dertil burde forskere tage forfatternes feltarbejds- og metodeudredning som et forbillede. Dog er en af facetterne i dette kapitel at feltarbejdsmetodologien forudsætter et betragteligt forhåndskendskab til den undersøgte befolkning, henholdsvis herero og !kung, som begge forfattere ty-

deligvis selv er besiddelse af. For en begyndende forsker må teknikkerne derfor øges. Generelt gælder at forfatternes kulturelle fornemmelse for dataindsamlings teknikker, især spørgsmålstilrettelæggelsen, er prisværdig.

Kapitlet om spædbørns- og børnedødelighed (kapitel 3) bliver selv offer for de mangler ved statistiske demografiske teknikker til mortalitetsanalyse som forfatterne kritiserer i fjerde kapitel. Dog understreger forfatterne det vigtige behov for at man, i både teori og forskning, indarbejder trosforestillingssystemets to dimensioner, det latente og det erkendte. Spørgsmålet er faktisk hvorfor „hankønsdødeligheden er langt højere end hun-kønnets i de sidste mange årtier men ikke tidligere“, som de fastslår på side 71. Det kan faktisk være at den tilsyneladende forskel mellem de reproduktive interesser, er en afspejling af opfattelsen af og den målrettede handling mod en social sikkerhed der grunder sig på samfundsreproduktionen, og ikke et fravær af fælles interesser.

Den sammenligning der benyttes i kapitel 4, nemlig mellem hvide og sorte dødelighed i Nordamerika, til at adskille herero'ernes mortalitet fra den man træffer blandt andre etniske grupper i regionen, forekommer at være uden fornemmelse for sammenhængen. Der lægges for stor vægt på en rent statistisk analyse af mortalitetsmønstrene blandt herero. Dette er sikkert en af hovedgrundene til at forfatterne føler sig „ude af stand til at forklare den iagttagne, store forandring i dødstillene (s.93).

Når man i kapitel 3 og 4 indføjer „spekulation“ -afsnit, finder jeg det rigtig interessant. I kapitel 5 må man fremhæve overvejelserne over kilderne til at man møder datafordomme ved fertilitetsvurderinger, og den grundige gennemgang af Poissonfordelingen og den negative binominalfordeling.

Forklaringen på fertilitetsovergange har fremkaldt megen ophidset debat i den demografiske udredning af populationsdynamik. De demografiske, epidemiologiske og økologiske faktorer har domineret debatten. I kapitel 5 og 6 anvender forfatterne samme argumentationslinje. I deres analyse lægges der også ringe vægt på den sociale kontekst, derimod megen vægt på de epidemiologiske og økologiske faktorer.

Man må jo huske at selvom fx de seksuelt overførte sygdomme, tuberkulose, malaria og Aids-epidemien, faktisk, påvirker fertiliteten, er det, for at sige det mildt, tautologisk at for-